

**A Magyar Bányászati és Földtani Hivatal elnökének
3/2012. (VI. 29.) MBFH utasítása**

a mélyfúrési magminta gyűjtemény kezeléséről és nyilvántartásáról

A bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény végrehajtásáról szóló 203/1998. (XII. 19.) Korm. rendelet 10/B. § (5) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, a *Magyar Bányászati és Földtani Hivatalról* szóló 267/2006. (XII. 20.) Korm. rendelet 3. § (5) bekezdés j) pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva a következő utasítást adom ki.

1. Az utasítás hatálya kiterjed a mélyfúrési magminta gyűjteményben jelenleg elhelyezett, valamint a jövőben a bányafelügyelet részére felajánlott vagy kötelezően átadandó fűrómag- és egyéb kőzetminták elhelyezésére, tárolására, nyilvántartására, használatára és selejtezésére.

2. A bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény 25. §-ában, a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény végrehajtásáról szóló 203/1998. (XII. 19.) Korm. rendelet 10/B, 33. és 35. §-ában, valamint az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény 26-31. §-aiban meghatározott rendelkezések figyelembe vételével a mélyfúrési magminta gyűjtemény kezelésének és nyilvántartásának a szabályait az 1. számú melléklet tartalmazza.

3. Ez az utasítás a közzétételét követő napon lép hatályba.

Budapest, 2012. június 28.

Jászai Sándor sk.
elnök

A mélyfúrési magminta gyűjtemény kezelésének és nyilvántartásának szabályai

1. Általános rész

A bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény (a továbbiakban: Bt.), a Bt. végrehajtásáról szóló 203/1998. (XII. 19.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vhr.), valamint a Magyar Bányászati és Földtani Hivatalról szóló 267/2006. (XII. 20.) Korm. rendelet rendelkezései alapján a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal (a továbbiakban: MBFH) mélyfúrési magminta gyűjteményt (a továbbiakban: magmintagyűjtemény vagy gyűjtemény) működtet. A gyűjtemény 2012. január 1-jétől a Magyar Állami Földtani, Geofizikai és Bányászati Adattár (a továbbiakban: Adattár) részeként működik.

A magmintagyűjtemény fenntartásának célja a Magyarország földtani megismerése és a bányászati célú kutatás során begyűjtött, valamint a jövőben begyűjtendő, fúrásokból és a felszínről származó kőzetanyag szakszerű tárolása, hosszú távú megőrzése és a szakemberek részére a hozzáférés biztosítása.

A magmintagyűjtemény működtetését az MBFH biztosítja és koordinálja, a Magyar Földtani és Geofizikai Intézet (a továbbiakban: MFGI) szakmai közreműködésével. A szakmai feladatmegosztást a két intézmény közötti megállapodás szabályozza.

A magmintagyűjtemény elhelyezését biztosító ingatlanokat az MBFH üzemelteti, e raktárak működtetéséhez a személyi feltételeket biztosítja.

2. Fogalommeghatározások

Az utasítás alkalmazásában:

1. *Magminta*: a magfúrások során szakaszosan vagy folytonosan vett, leggyakrabban 6,3–9,5 cm átmérőjű, hengeres kőzetanyag. *Felezett mag*: hosszában, magfelező géppel (körfűrész koronggal) elvágott magminta, amelynek két felét dokumentálási, archiválási, valamint mintavételi vizsgálati célokra különítik el.

2. *Fúrési dokumenta*: egyes magfúrások reprezentatív szakaszaiból a teljes magminta helyett eltett, az adott kőzetretegtani egységre jellemző dokumentációs minta (magdarab, felezett mag stb.). A dokumentálás sűrűsége igazodhat a földtani leírásban meghatározott rétegtani egységekhez, rétegekhez, vagy lehet meghatározott mélységközönként — leggyakrabban méterenként — vett mintasorozat. A teljes szelvényű fúrások mintái (a *furadékminták*) is idetartoznak.

3. *Terepi minta*: a térképezési, illetve nyersanyagkutató programok során begyűjtött, többnyire felszíni minták, de származhatnak egyéb forrásból (pl. bányavágatból) is. A *kézipéldányoknak* is nevezett terepi mintákat az azt begyűjtő geológus legtöbbször kalapáccsal nyeri, mérete — nevének megfelelően — általában tenyérnyi.

4. *Anyagvizsgálati minta*: egy adott vizsgálat céljára, mintázás keretében vett minta, amely természetes vagy mesterséges feltárásból, vagy a fenti mintafajták bármelyikéből származhat. Speciális esetekben halmazállapota folyékony vagy légnemű is lehet. Megkülönböztetünk *vizsgálati mintát*, illetve *vizsgálati maradékot*. Előbbi a vizsgált anyagot reprezentálja, azzal azonos összetételű, eredeti megtartású anyag. A vizsgálati maradék általában porított, tört, iszapolt stb. anyag (preparátum), amelyen a vizsgálatot végezték. Ehhez kötődnek a vizsgálati eredmények adatai, amelyek a legtöbb esetben a maradék újraelemzésével reprodukálhatók.

5. *Megtekintés*: az 1., 2., 3., 4. pontokban definiált mintaanyagok egészének vagy egy részének szemrevételezése mintatörés, mintavételezés nélkül. Fotózás megengedett.

6. *Feldolgozás*: a teljes fúrási mintaanyagnak vagy egy szakaszának tudományos, szakértői leírása és kiértékelése, mintavételezés nélkül. A magminták törése (friss törésfelületek előállítása) a feldolgozás céljára — szakmailag indokolt mértékben —, valamint roncsolásmentes helyszíni anyagvizsgálat és fotózás megengedett. (A roncsolásmentes anyagvizsgálat a mintaanyag mennyiségét nem csökkenti, annak eredeti kőzettani, ásványos és szöveti struktúráját nem változtatja meg, nem szennyezi, nem teszi ki vegyszer hatásának stb.)

7. *Mintavétel*: a mintaanyag egy részének kigyűjtése anyagvizsgálat (mérés, elemzés) céljára. Megkülönböztetünk helyszíni mintavételt és szaklaboratóriumi mintavételt, helyszíni anyagvizsgálatot és szaklaboratóriumi anyagvizsgálatot.

8. *Magszemle*: a mintaanyag megtekintésre, feldolgozásra, illetve mintavétel céljára történő kiadása a gyűjtemény telephelyén.

3. A mintaanyagok tárolása, kezelése és nyilvántartása

3.1. A mintaanyagok tárolása

A magmintagyűjteménybe

- magminták,
- fúrási dokuminták,
- terepi minták és
- anyagvizsgálati minták tartoznak.

A mintákat fedett helyen kell elhelyezni. A tárolás során olyan raktározási rendet kell alkalmazni, amely biztosítja a jó hozzáférhetőséget, kereshetőséget és a hosszú távú állagmegóvást.

A tárolás a magminták esetében ládákban, egyéb minták esetében mintazacskókban, mintaszákokban vagy fiókos szekrényekben, dobozokban történik. A magládák legtöbbször fából, ritkábban műanyagból, még ritkábban fémből készülnek, a leggyakoribb típusokban az egymás melletti sorokban 5×1 m magot lehet elhelyezni. A magládákat raklapon, 8-10-15 db-os egységekben kell tárolni attól függően, hogy milyen anyagú ládáról van szó. A zacskózott mintaanyag faládákban, vagy papír-, illetve műanyagzsákokban, polcokon kerül tárolásra.

3.2. A göngyölegek jelölése

A következő előírásokat az archív mintákra a lehetőségek figyelembevételével, az újonnan bevételezett mintákra kötelezően kell alkalmazni. Az újonnan bevételezett minták esetében, amennyiben az átadó földtani adatszolgáltató szervezet vagy bányavállalkozó hiányos vagy eltérő jelöléseket alkalmazott, az átvevőnek azokat — lehetőség szerint az átvételkor — kiegészítenie, egységesítenie kell (átvenni csak egyértelműen azonosítható mintákat lehet).

A magládákban tárolt kőzetmintaanyag jelölései:

- a láda oldalán festéssel a településnév, a fúrás jele és száma, a láda sorszáma,
- a ládában minden fúrási szakasz maganyagának behelyezése (kiépítés) után „tikettákat” (papírcédulák, fatáblácskák vagy fémlapok) kell elhelyezni, amelyekre fel kell írni a fúrás azonosítóit (településnév, fúrásjel), a láda sorszámát, az adott fúrás szakasz tetejének és aljának mélységét, a kinyert mag hosszát (méterben) és a magkihozatalt (a kinyert mag hosszát az előrehaladás százalékában).

A ládákban, zsákokban, szekrényekben tárolt mintaanyag jelölései:

- a zsák, láda, szekrény azonosítója;
- fúrás minta esetén: településnév, a fúrás jele és száma, a minták mélységköze;
- terepi minta esetén: a feltárás megnevezése, a térképlap jele, gyűjtő neve, gyűjtés éve;
- anyagvizsgálati minta esetében a vizsgálat célja, lehetőség szerint a mintaértékelő szakértő neve, a gyűjtés és vizsgálat éve.

A jelöléseket rendszeresen (legalább 5 évente) felül kell vizsgálni, és szükség szerint — az eredeti fúrás műszaki napló (amennyiben rendelkezésre áll) és az elsődleges fúrás rétegsor felhasználásával — gondoskodni kell felújításukról.

3.3. Nyilvántartási adatbázis

A magminta gyűjteményben tárolt mintákról számítógépes nyilvántartást kell vezetni. A nyilvántartási adatbázis tartalmazza a következő adatokat:

Fúrás minta esetében:

- a minta azonosítói: településnév, fúrás jele és száma
- a fúrás koordinátái (EOV-ben), vázlatos rétegsora
- a fúrás megrendelője és kivitelezője
- a fúrás létesítésének éve, talpmélysége, a fúrás mélyítés célja
- a fúrás típusa, a magminta típusa
- a minta fúrás mélysége
- a minta tárolásának pontos helye (mintaraktár, épület, sor, polc stb.)
- a minta csomagolása
- a minták mennyisége: maghossz összesen (méter), ládaszám, zsákszám
- a fúrás azonosítója az Adattár Fúrásnyilvántartási Adatbázisában.

Egyéb minta esetében:

- a minta azonosítói: jele/száma, településnév, feltárás neve, térképlap jele, EOV- vagy GPS-koordináták
- a minta gyűjtésének éve és célja, a minta gyűjtője
- a minta csomagolása
- a minta tárolásának pontos helye (mintaraktár, épület, sor, polc stb.)
- a göngyöleg azonosítója: láda, zsák, szekrény, fiók száma vagy jele
- a minták mennyisége: mintaszám, ládaszám, zsákszám.

A nyilvántartási adatokhoz teljes körű hozzáférést kell biztosítani digitális formában a magminta gyűjtemény, illetve az Adattár felhasználói számára.

4. A mintaanyagok bevételezése és kiadása

4.1. A mintaanyagok bevételezése

A gyűjtemény gyarapodhat

- földtani kutatás során nyert mintaanyaggal a Vhr. 10/B. § (4) bekezdésében szabályozott módon,
- ajándékként vagy hagyatékként átadott anyagokkal,
- vásárlással, cserével stb.

A földtani kutatást végző szervezet vagy a bányavállalkozó által a Vhr. 10/B. § (4) bekezdésének megfelelően bejelentett selejtezési kezdeményezések elbírálására, valamint a

már a magmintagyűjteményben őrzött minták selejtezésének (ld. 5. fejezet) felügyeletére az MBFH elnöke Magminta Bizottságot hoz létre.

A Magminta Bizottság tagjai:

Állandó tagok

- az MBFH Földtani és Adattári Főosztály vezetője vagy megbízottja (a Bizottság vezetője),
- az MFGI igazgatója vagy megbízottja,
- az MFGI szakmai közreműködésének irányításával megbízott szakembere,
- az MFGI Tudományos Tanácsának képviselője.

MBFH elnöke felkérése alapján

- az MTA X. Földtudományi Osztály,
 - a,Magyarhoni Földtani Társulat,
 - az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület
- egy-egy tagot delegálhatnak a Magminta Bizottságba.

Mind az állandó, mind a delegált tagok megbízása 4 évig, illetve visszavonásig érvényes. A tagokat minden ülésre meg kell hívni. A döntéshozatalban minden bizottsági tag szavazati joggal vesz részt. A Magminta Bizottság akkor döntésképes, ha legalább három állandó tag jelen van az ülésen. A Bizottság szükség szerint, de legalább évente összeül. Az ülésekről jegyzőkönyvet kell készíteni, amelyet 2 napon belül meg kell küldeni az MBFH Földtani és Adattári Főosztály vezetőjének. Selejtezési javaslat beérkezése esetén — a jelen utasításban rögzített selejtezési szempontok figyelembevételével, szükség esetén az érintett földtani képződményegyüttest jól ismerő szakemberek vagy testületek (pl. illetékes bányakapitányság, a Magyar Rétegtani Bizottság albizottságai) állásfoglalását előzetesen kikérve — egyszerű többségi szavazással dönt a javaslat elfogadásáról vagy elutasításáról (szavazategyenlőség esetén a Bizottság vezetőjének szavazata dönt), és felügyeli az elfogadott döntés végrehajtását.

A Vhr. 10/B. § (4) bekezdése értelmében a földtani kutatást végző szervezet és a bányavállalkozó — amennyiben a kutatási műszaki üzemi tervet jóváhagyó határozatában a bányafelügyelet azt előírta — *„a kutatás során nyert mintaanyagot a kutatás befejezéséig, vagy a kutatási tevékenység megszüntetéséig köteles megőrizni”*. A kutatás befejezését, vagy a kutatási tevékenység megszüntetését követően kezdeményezheti a tovább őrizni nem kívánt mintaanyag — saját telephelyén történő — selejtezését vagy megsemmisítését. *„A minták selejtezéséhez vagy megsemmisítéséhez a bányafelügyelet hozzájárulása szükséges. A tervezett selejtezést vagy megsemmisítést legalább 60 nappal annak megkezdése előtt a bányafelügyelethez be kell jelenteni.”*

A földtani kutatást végző szervezet vagy a bányavállalkozó által bejelentett selejtezési javaslatról a Magminta Bizottság köteles 30 napon belül dönteni, és a döntésről értesíteni a bejelentőt. A javaslat elfogadása esetén a selejtezést vagy megsemmisítést a bejelentő szervezet, illetve bányavállalkozó saját hatáskörben hajtja végre. A javaslat elutasítása azt jelenti, hogy a bányafelügyelet igényt tart a mintaanyagra. Ez esetben — a Vhr. rendelkezésének megfelelően — *„a bányafelügyelet által igényelt mintaanyagot átadásra elő kell készíteni és a bányafelügyelet által kijelölt minta- vagy magraktárban a bányafelügyelet részére át kell adni”*. A mintaszállítás költségei a kutatást végző szervezetet vagy bányavállalkozót terhelik.

Mintaanyag átadására az Adattárral előzetesen egyeztetett időpontban és telephelyen, az Adattár és az MFGI munkatársának jelenlétében van lehetőség. Az újonnan beérkező mintaanyagról átadás-átvételi jegyzőkönyvet kell készíteni (1. függelék), amely tartalmazza a

nyilvántartási adatbázis mezőinek megfelelő adatokat. A jegyzőkönyvhöz mellékelni kell a fúrás műszaki naplóját vagy annak másolatát, valamint — ha készült — a vázlatos rétegsort, a maganyagról készült részletes leírás, fényképes dokumentáció, illetve a magszkennelési dokumentáció (digitális formában) eredeti vagy másolati példányát, kivéve azokat az adatokat/dokumentumokat, amelyek már korábban átadásra kerültek az Adattár részére.

Az átvett anyag telephelyen való elhelyezéséről az előzetesen kialakított és az MBFH Földtani és Adattári Főosztály vezetője által jóváhagyott raktározási terv szerint kell gondoskodni. A mintaanyag adatait rögzíteni kell a magmintagyűjtemény számítógépes nyilvántartásában, valamint frissíteni kell az érintett fúrási és a térképi adatbázisokat.

4.2. A mintaanyagok kiadása (magszemle)

4.2.1. Magszemle igénylése és engedélyezése

Magszemlére vonatkozó igényt az Adattárhoz kell benyújtani. Ez megvalósítható az internetről letölthető vagy az Adattárban megtalálható Magszemle igénylőlap (2. függelék) kitöltésével.

Az igénylőlapon fel kell tüntetni

- a magszemlét kérő (a továbbiakban: Kérelmező) nevét, munkahelyét, elérhetőségeit,
- a magszemleiben részt vevő további személyek nevét, munkahelyét, elérhetőségeit,
- a célt, amely miatt a Kérelmező a magszemlét igényli (megtekintés, feldolgozás és/vagy mintavétel),
- a megtekinteni, feldolgozni kívánt fúrás(ok) jelét és számát, illetve a kért fúrászakasz(ok) mélységközét; terepi és egyéb minták esetén a minták azonosítóit,
- a maganyagból történő mintavételezéshez a fúrás azonosítóin kívül a megmintázandó magszakaszt (egyéb mintaanyagból történő mintavételezéshez a minta azonosítóit), illetve a mintavételezés célját és tervezett darabszámát, az anyagvizsgálat típusát és a vizsgálathoz szükséges anyag mennyiségét,
- a magszemle javasolt időpontját és a munka tervezett hosszát (munkaidő-szükségletét munkaóraban, illetve munkanapban).

Mintavétel és anyagvizsgálat esetén az anyagvizsgálat eredményét tartalmazó jelentés, dokumentum egy példányát az Adattár rendelkezésére kell bocsájtani, ahol az átadott dokumentumot az Adattár működési rendjére, az adatvédelemre és a szerzői jogokra vonatkozó szabályok betartásával kell kezelni. Amennyiben a magszemle eredménye bármilyen publikáció (jelentés, cikk, szakdolgozat, doktori disszertáció, film, előadás stb.) tárgyát képezi, abban a következő hivatkozást kell elhelyezni: „Készült a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal magmintagyűjteményének felhasználásával, a Magyar Földtani és Geofizikai Intézet közreműködésével”, az elkészült publikáció nyelvén.

A Magszemle igénylőlapon a Kérelmezőnek nyilatkoznia kell arról, hogy megismerte tudomásul veszi és a magszemle során betartja a magmintagyűjtemény működési rendjét, továbbá vállalja, hogy

- minta vételezése esetén az anyagvizsgálat eredményét tartalmazó jelentés, dokumentum egy példányát átadja az Adattárnak;
- a magszemle eredményét felhasználó publikáció készítése esetén betartja a hivatkozási kötelezettséget.

Az Adattár munkatársa az igénylés beérkezését követően szakértői állásfoglalást kér az MFGI mintaraktárak intézeti szakmai felügyeletével megbízott munkatársától, ami alapján az MBFH Földtani és Adattári Főosztály vezetője dönt a kért betekintés, feldolgozás, mintavételezés engedélyezéséről. A magszemlére vonatkozó kérelmet el kell utasítani akkor,

ha a Kérelmező nem fogadja el (nem írja alá) a Magszemle igénylőlapon található fenti nyilatkozatokat. A *mintavételezésre* vonatkozó kérelmet ezen kívül abban az esetben is el kell utasítani, ha a mintaanyag állapota, mennyisége, illetve egyedi tudományos értéke azt nem teszi lehetővé.

A fűrási maganyagok megtekintésére március 1. és október 31. közötti időszakban van lehetőség. Ettől eltérni csak különösen indokolt esetben, az MBFH elnökének külön engedélyével lehet. Tárgyhó 20-ig beérkezett és pozitívan elbírált kérelmek esetén a magszemlére a következő hónap folyamán, az Adattár munkatársai által ütemezetten, előzetesen egyeztetett időpontban van lehetőség. Az időpont meghatározásánál figyelembe kell venni a kérelmező erre vonatkozó javaslatát.

A döntésről a Kérelmezőt írásban kell tájékoztatni. Az engedély egyszeri alkalomra vonatkozik, ami — a munka volumenétől függően — lehet egy- vagy többnapos.

4.2.2. Megtekintés, feldolgozás a mintaraktárban

A Kérelmező (és munkatársai) csak az írásban engedélyezett tevékenységet (megtekintés, feldolgozás, illetve mintavétel) végezheti(k) a mintaanyagon. Az Adattár képviselőjének, vagy az MFGI szakemberének, vagy az MBFH Földtani és Adattári Főosztály vezetője által megbízott személynek folyamatosan jelen kell lennie a magszemle során.

A minták időjárástól védett helyen, kirakott állapotban legfeljebb 1 hónapig tarthatók. Ennek lejártával új igénylést kell beadni, ennek hiányában a mintaanyag visszaraktározásra kerül.

Az Adattár a magszemle engedélyezése esetén elektronikus formában biztosítja a kért fűrás vázlatos rétegsorát, illetve nyilatkozik annak hiányáról.

4.2.3. Mintavétel

A kikért kőzetanyagból — amennyiben erre a Kérelmező írásbeli engedélyt kapott — minta vehető. A mintavételezés előtt és után a kőzetanyagról fényképet kell készíteni, hogy a minta helye pontosan meghatározható maradjon. A minta helyére előregyártott, a helyszínen alkoholos filctollal kitöltött Mintakártyát (3. függelék) kell rögzíteni, amelyen meg kell jelölni az igénylés iktatási számát, a fűrás azonosítóit, a minta helyét (láda száma és mélység vagy mélységköz), a mintavétel célját (az alkalmazandó anyagvizsgálatok típusa, helye), a mintavevő és a tervezett szakértő és/vagy intézmény nevét, a mintavétel dátumát. A Mintakártyát elmozdulásmentesen (szöggel vagy ragasztóval) kell rögzíteni.

Mintát venni csak olyan magszakaszból szabad, ahol a mintavételezés az eredeti kőzettani és egyéb jellegeket nem teszi felismerhetetlenné, azaz a magszakasz értelmezését nem lehetetleníti el. Ezért mintázásra a mag tengelyével párhuzamosan (hosszában) felezett mag legfeljebb egyik felét szabad felhasználni, a másik magfél érintetlenül megőrzendő. Amennyiben a mag nem felezett, de a kőzetanyag állapota a vágást lehetővé teszi, és rendelkezésre áll magfelező (vágógép), a megmintázni tervezett magszakaszt meg kell felezni. A magfelező kezelését csak az MFGI erre engedéllyel rendelkező alkalmazottja végezheti. Ha a kőzetanyag állapota nem teszi lehetővé a vágást, vagy nem áll rendelkezésre vágógép, a mintát nagy gondossággal, kézi, illetve kalapáccsal történő felezés után, a mintasorozat folytonosságának megőrzése mellett kell kivenni, az egyik magfél anyagából (a másik magfél teljes anyagának megőrzése mellett).

A mintavételezés szabályainak betartását az MFGI jelenlévő szakembere felügyeli. Amennyiben a (roncsolásos) mintavétel veszélyeztetné egy magszakasz jellegeinek későbbi felismerhetőségét, az MFGI munkatársa a helyszínen — az érvényes mintavételi engedély ellenére — az adott szakaszra vonatkozóan megtilthatja a mintázást.

A mintaanyag gondatlan kezelése (a magminták sorrendjének, irányának összekeverése), a jelölések megrongálása vagy a mintavétel felelőtlen, az igényeket meghaladó roncsolással (töréssel) történt végzése a további mintaanyag-kiadás felfüggesztését és kártérítés megfizetését vonhatja maga után.

Amennyiben a mintázáshoz a tényleges anyagvizsgálati igényt meghaladó méretű minta kerül kivételre, és a laboratóriumi vizsgálat során roncsolásmentes mintamaradék keletkezik (pl. csiszolatra kivett magdarab vágás utáni maradéka), úgy azt minden esetben vissza kell helyezni a magládába, dokuládába, zsákba stb. A visszahelyezést az Adattár végzi el. A porított, szitált, dúsított stb. vizsgálati maradékot az Adattárnak fel kell ajánlani, sorsáról az Adattár és az MFGI illetékes munkatársa dönt, és annak eredményét a Magszemle igénylőlapra rávezeti.

4.2.4. Kölcsönzés

Kivételes esetekben, speciális szaklaboratóriumi mintavétel és/vagy vizsgálatok elvégzése céljából, az MBFH elnökének engedélyével lehetőség van a magminták kölcsönzésére. A minta kölcsönzési ideje legfeljebb 1 hónap. A szállításért, a kölcsönzött mintaanyag gondos kezeléséért, a mintavételre vonatkozó — jelen utasításban lefektetett — szabályok betartásáért, valamint (a kivett mintától eltekintve) eredeti állapotban való visszaadásáért a Kérelmező a felelős. Az ellenőrizhetőség biztosítására a kiadás előtt a magminteraktárban, a Kérelmező jelenlétében a kölcsönzésre kért teljes kőzetanyagról digitális fényképsorozatot kell készíteni. A visszaadásakor az Adattár és az MFGI képviselője — ugyancsak a magminteraktárban, a Kérelmező jelenlétében — közösen ellenőrzi a kölcsönzött mintaanyag állapotát. A visszaadott anyagról is fényképsorozatot kell készíteni. A fényképeket a nyilvántartási adatbázisban kell tárolni.

4.3. A magszemle költségei

A magminták megtekintésével, feldolgozásával, mintázásával kapcsolatos térítési díjakat a felmerült költségek alapján számított, hatályos adattári díjszabás szerint kell megtéríteni.

Az MFGI dolgozóinak az állami földtani kutatási feladatok és bányafelügyeleti támogató tevékenységek ellátásához kapcsolódó magszemléért nem kell díjat fizetni. Egyéb esetekben — pl. egyetemi szakdolgozók, doktoranduszok számára — az MBFH elnöke méltányosságból engedélyezhet díjkedvezményt vagy díjmentességet.

5. A mintaanyagok selejtezése

A magmintagyűjteményben őrzött kőzetanyag felbecsülhetetlen tudományos és gazdasági értéket képvisel, mivel a minták mindegyike egyedi. Megőrzésük és vizsgálatuk szolgáltatása gazdaságosabb, mint újraelőállításuk. Nemzetgazdasági jelentőségük az ország földtani erőforrásainak hasznosításához kapcsolódó, jelenlegi és jövőbeni projektek kivitelezésében (pl. nyersanyag-kutatás és bányászat, megújuló energiaforrások, földtani szerkezetek és felszín alatti vizek hasznosítása) meghatározó. Ezért a mintaanyag megóvása és kezelése a bányafelügyelet hosszú távú feladata, selejtezésre indokolt esetben kerülhet sor.

5.1. Selejtezés kezdeményezése

Selejtezésre vonatkozó javaslatot a Magminta Bizottság vezetőjéhez kell eljuttatni. A gyűjtemény részét képező kőzetminták selejtezését az MBFH elnöke és elnökhelyettese, az MBFH Földtani és Adattári Főosztály vezetője, az MFGI igazgatója, az Adattár vezetője, valamint a Magminta Bizottság vezetője és tagja kezdeményezheti.

5.2. Selejtezési szempontok

A mintaanyag nem selejtehető, ha olyan földtani alapinformációt tartalmaz, ami pótolhatatlan vagy igen nagy költséggel pótolható. Ebben az esetben a mintaanyagot meg kell őrizni. Ilyen minták különösen — de nem kizárólag — a földtani alapfúrások, szerkezetkutató fúrások, fontosabb térképező fúrások, alapszelvények, megszünt felszíni és felszín alatti feltárások terepi anyagai.

Selejtehető a mintaanyag, ha az alábbi kritériumok valamelyike fennáll:

- A mintaanyag származási helye nem azonosítható, azaz pl. egy fúrás azonosítói, koordinátája, a lemélyítés helye nem nyomonkövethető, és arra következtetni még a rétegsorból sem lehet.
- A mintaanyag mélységi helyzete egy fúráson belül kis pontossággal sem határozható meg. Például, ha a minta nem folytonos, a tiketták megsemmisültek vagy teljesen olvashatatlanok, a magátmérőből, az adott fúrás rétegsorából sem lehet a minta rétegsorban és mélységben elfoglalt helyzetére következtetni.
- A mintaanyag rekonstruálhatatlanul összekeveredett. Ez akkor áll fenn, ha a minták csomagolása megsérült vagy megsemmisült, a minták elmozdultak, összekeveredtek, akár több magládán keresztül is, és nem rakhatók össze törési felületeik mentén sem.
- A mintaanyag állapota olyan mértékben leromlott, hogy a minták már nem reprezentatívak.

A következő esetekben is indokolt lehet a mintaanyag selejtezése:

- Amennyiben egy-egy kutatási területről sok, hasonló rétegsort képviselő mintaanyag került beszállításra a kutatás idején, akkor egyes fúrások maganyagából történhet selejtezés. Ez gondos mérlegelést kíván a Magminta Bizottság részéről, amely feltételezi a teljes tárolt anyag áttekintését, ismeretét.
- Ha egy adott pont közelében újabb, teljesebb, pontosabb adatokat szolgáltató fúrás mélyült, akkor a régebbi anyaga selejtezésre javasolható.
- Ha egy adott fúrás aránytalanul kis mélységű a megismerendő rétegsor vastagságához képest, és hasonló rétegsort képviselő mintaanyag rendelkezésre áll, akkor a fúrás anyaga selejtezésre javasolható.

5.3. A selejtezés végrehajtása

A magmintagyűjteményben őrzött mintákra vonatkozó selejtezési javaslat elfogadása esetén a mintaanyag selejtezésének szándékát meg kell hirdetni az MBFH és az MFGI honlapján keresztül, hogy a selejtezendő mintaanyagot — vagy annak egy részét — esetlegesen igénylő szakmai vagy oktatási szervezet azt saját költségén átvehesse és elszállíthassa. Ennek engedélyezéséről a Magminta Bizottság dönt.

A selejtezendő anyagokról minden esetben fényképdokumentációt kell készíteni a selejtezés és megsemmisítés előtt. Ezt csatolni kell a selejtezésről készített jegyzőkönyvhöz, amelyet az Adattárban kell elhelyezni.

A selejtezett anyagok megsemmisítését az MBFH Vagyongazdálkodási és Üzemeltetési Osztály végezteti, a környezetvédelmi, hulladékkezelési és egyéb vonatkozó jogszabályok betartásával.

Átadás-átvételi jegyzőkönyv

A bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény végrehajtásáról szóló 203/1998. (XII. 19.) Korm. rendelet 10/B. § (4) bekezdése alapján a mai napon a(z)
 (cég, bányavállalkozó neve, címe),
 továbbiakban Átadó átadja a mellékletben felsorolt fúrési magmintákat, illetve egyéb
 mintaanyagokat a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal (1145 Budapest, Columbus utca 17-
 23.), továbbiakban Átvevő részére további tárolásra, kezelésre és felhasználásra.

Jelen vannak: az Átadó részéről: (név, beosztás)
 (név, beosztás)
 az Átvevő részéről: (név, beosztás)
 (név, beosztás)

Átadásra kerülnek:

Fúrési minta esetén: db fúrás magmintája,
 összesen fm mennyiségben,
 db magládában.
 Egyéb minta esetén: db minta,
 db feltárásból,
 összesen db zsákban / ládában / zacskóban.

Az átadásra kerülő mintaanyag pontos, a nyilvántartási adatbázis mezőinek megfelelő adatait a jegyzőkönyv melléklete tartalmazza. Feldolgozott fúrás esetén a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal elnökének 3/2012. (VI. 29.) MBFH számú utasítása 4.1. fejezetében meghatározott mellékletek is átadásra kerülnek.

Kelt:,

.....
 Átadó képviselője

.....
 Átvevő képviselője

Átadás-átvételi jegyzőkönyv melléklete

fúrési minta esetén

(fúrásonként kell kitölteni)

A fúrás azonosítói:

- településnév:
- fúrás jele, száma:
- koordinátái (EOV):
- megrendelő:
- kivitelező:
- befejezés éve:
- talpmélység:
- a fúrás mélyítés célja:
- a fúrás típusa:

Az átadott fúrési magminta adatai:

- a magminta típusa (*a megfelelő aláhúzendó*): teljes magminta, felezett magminta, fúrési dokuminta, furadékminta, anyagvizsgálati minta
- a minta fúrési mélysége: m-től m-ig
- a minták mennyisége:
 - maghossz összesen: fm
 - ládák száma: db
 - zsákok száma: db

Feldolgozott fúrás esetén mellékelve (*a megfelelő aláhúzendó*):

- vázlatos rétegsor: *igen / nem*
- fúrési műszaki napló: *igen / nem*
- részletes leírás: *igen / nem*
- fényképes dokumentáció: *igen / nem*
- magszkennelési dokumentáció (digitális formában) : *igen / nem*

Átadás-átvételi jegyzőkönyv melléklete
egyéb minta esetén
(*mintánként vagy feltárásonként kell kitölteni*)

A minta azonosítói:

- jele, száma:
- település neve:
- feltárás neve:
- térképlap jele:
- EOV vagy GPS koordináták:
- gyűjtés éve:
- a mintagyűjtés célja:
- a minták mennyisége:
 - minták száma: db
 - ládák száma: db
 - zsákok száma: db

Magszemle igénylőlap

A Kérelmező:

Neve:	
Munkahelye:	
Címe:	
Telefonszáma:	
E-mail címe:	
Résztevő személyek neve és munkahelye:	

A kért mintaanyag azonosítói:

A magmintagyűjtemény nyilvántartási adatbázisából kiválasztva:	igen ☐	nem ☐		
Mintaraktár:	Szépvízér ☐	Szolnok ☐	Rákóczi ☐	Pécs-Somogy ☐

Fúrasi magminta és dokuminta ☐				Terepi és egyéb minta ☐	
Sorsz.	Településnév	Jel-szám	Mélységköz	Sorsz.	Azonosító

A keresést segítő egyéb információ:

A kért magszemle célja:	megtekintés ¹ ☐	feldolgozás ² ☐	mintavétel ³ ☐
-------------------------	---	---	--

1 *Megtekintés*: a mintaanyag szemrevételezése mintatörés, mintavétel nélkül. Fotózás megengedett.

2 *Feldolgozás*: a mintaanyag tudományos, szakértői átnézése, leírása, mintavételezés nélkül. A magminták törése a feldolgozás céljára, valamint roncsolásmentes helyszíni anyagvizsgálat és fotózás megengedett.

3 *Mintavétel*: a mintaanyag egy részének kigyűjtése laboratóriumi vagy egyéb anyagvizsgálat (mérés, elemzés) céljára.

Az igényelt mintavétel:

Sorszám az előző táblázatban*	A mintavétel célja	Megmintázandó magszakasz	Tervezett darabszám	Anyagvizsgálat típusa	Szükséges anyagmennyiség

* A kért mintaanyag sorszáma az előző táblázatban

A magszemle tervezett ideje:

	Egynapos magszemle esetén	Többnapos magszemle esetén
A munka tervezett időtartama:	munkaórák száma:	munkanapok száma:
A magszemle kért dátuma:-tól-ig

Nyilatkozatok

- Ismerem, tudomásul veszem és betartom a magmintagyűjtemény működési rendjét.
- Elfogadom, hogy mintavétel és anyagvizsgálat, rétegsor átértékelés esetén az Adattár igényt tart az anyagvizsgálat eredményét tartalmazó jelentés, dokumentum, publikáció egy példányára. Az átadott dokumentumot az Adattár az adatvédelmi és a szerzői jogokra vonatkozó szabályok betartásával kezeli.
- Elfogadom, hogy amennyiben a magszemle eredménye bármilyen publikáció (jelentés, cikk, szakdolgozat, doktori disszertáció, film, előadás stb.) tárgyát képezi, abban a következő hivatkozást helyezem el: „Készült a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal magmintagyűjteményében tárolt minták felhasználásával, a Magyar Földtani és Geofizikai Intézet közreműködésével”, az elkészült publikáció nyelvén.

Kelt:, 20.....

.....
Kérelmező aláírása**Engedély****MFGI szakértői állásfoglalás:**

Javaslom: ☐	Elutasítási javaslat indoklása:
Nem javaslom: ☐	
Megjegyzés:	Dátum: Név: Aláírás:

MBFH engedélye:

Engedélyezem: ☐	Elutasítás indoklása:
Nem engedélyezem: ☐	
Megjegyzés:	Dátum: Név: Aláírás:

Mintakártya

MBFH-engedély száma:			
Fúrás azonosítói:	település:	jel-szám:	
mélység(köz):		ládaszám:	
Terepi minta azonosítói*:			
Mintavétel célja:			
Mintavevő neve:			
Szakértő vagy intézmény neve:			
Mintavétel dátuma:			

* *Felszíni vagy egyéb nem fúrasi minta esetén*